

6/3 veličanstvena koraka u traženju informacija i znanja

**Vjeruška Štivić, mag. bibl.
Branka Mikačević, mag. bibl.**

Dječji odjel Narodne knjižnice "Petar Preradović" Bjelovar

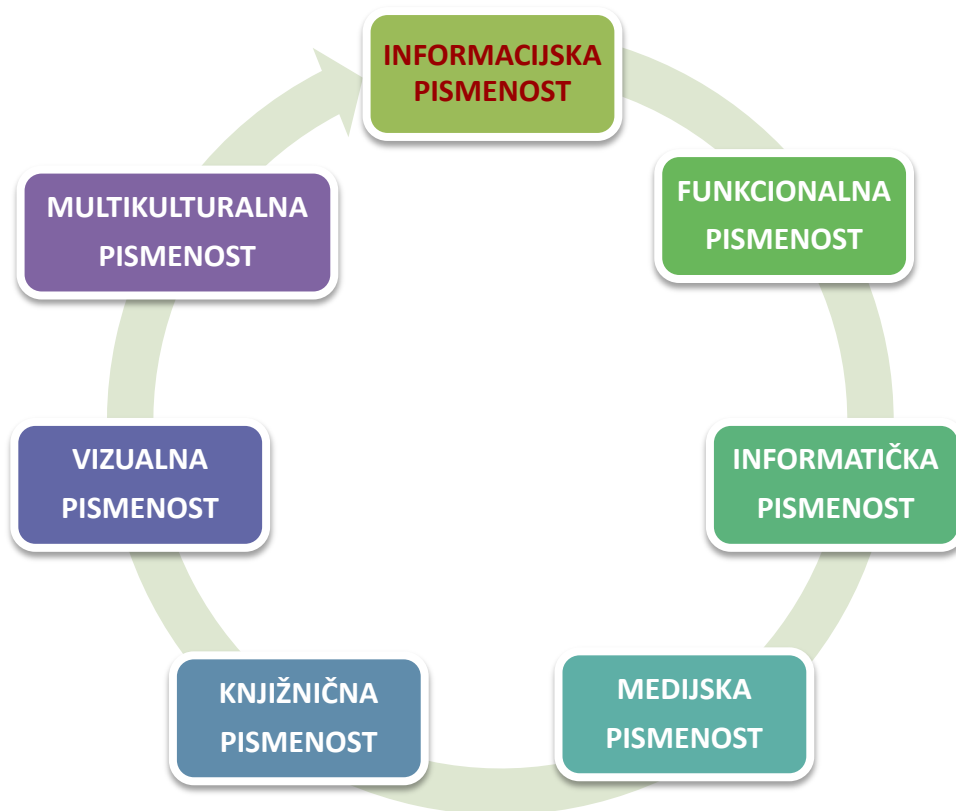
djecji@knjiznica-bjelovar.hr

Knjižnica je mjesto cjeloživotnog učenja, a promicanje informacijske pismenosti, budući je to pismenost 21. stoljeća, je zasigurno jedan od vodećih zadataka u knjižnicama. Činjenica je da današnje generacije mladih dolaze do informacija brzo i jednostavno, najčešće uz pomoć novih tehnologija na internetu koji im je dostupan 24/7 no, prepoznaju li korisne i potrebne informacije u moru informacija na koje nailaze, kao i brojne mogućnosti kako im nove tehnologije mogu pomoći u tome, odnosno, posjeduju li vještine informacijske pismenosti.

Funkcionalna pismenost (čitanje, pisanje i računanje) u današnjim uvjetima više nije dostatna. Kompetencije na koje se u literaturi i u obrazovnim strategijama sve češće upućuje kao polazište cjeloživotnog obrazovanja nazivaju se informacijskom pismenošću.¹ Informacijska pismenost uključuje više vještina i znanja kao što su čitanje s razumijevanjem, pis-

¹ Špiranec, Sonja: informacijska pismenost – ključ za cjeloživotno učenje. Edupoint časopis – časopis o primjeni informacijskih tehnologija u obrazovanju. Rujan 2003. / godište III / ISSN 1333-5987 <http://edupoint.carnet.hr/casopis/17/clanci/1>

meno izražavanje, umijeće komuniciranja, poznavanje stranih jezika (barem jednog, ali sve više se stavlja naglasak na poznavanju dva ili više stranih jezika), sposobnost korištenja suvremene tehnologije, od korištenja računalnih ali i drugih tehnologija, rješavanje višestrukih problema kao i snalaženje u rješavanju istih. Ove bitne odrednice informacijske pismenosti ključ su za napredak u suvremenom informacijskom društvu, a time i temelj za cjeloživotno učenje. Informacijsku pismenost nazivaju i pismenosti 21. stoljeća, a uključuje razne pismenosti.

Slika 1. odnos suvremenih pismenosti i informacijske pismenosti

Teoretičar Horton definira informacijsku pismenost kao: “Sposobnost prepoznavanja informacijske potrebe, pronalaženje, vrednovanje, primjenu i kreiranje informacija u kulturnom i društvenom kontekstu. Informacijska pismenost kao ključ uspješnog pristupa informacijama uključuje učenje, kritičko mišljenje i vještine interpretacije u svrhu profesionalnog rasta, ali i osnaživanja pojedinca i zajednice.”² Jedna od najcitiranijih definicija informacijske pismenosti je definicija Američkoga knjižničarskog društva (American Library Association – ALA) koja kaže da su informacijski pismene one osobe koje “su naučile kako učiti ... jer znaju kako je znanje organizirano, kako pronaći informacije i kako se koristiti njima na svima razumljiv način... to su osobe pripremljene za učenje tijekom cijelog života.”³ Pojednostavljeno rečeno informacijska pismenost je skup vještina potrebnih za pretraživanje, pronalaženje, vrednovanje i upotrebu informacija.

Kako je informacijska pismenost složena jer uključuje višestruka znanja i vještine, mnogi teoretičari izrađuju modele u kojima je informacijska pismenost prikazana po određenim segmentima i razrađeni su načini korištenja. Među poznatijim modelima su modeli pretraživanja C. C. Kuhlthau *Proces pretraživanja informacija* i *Vođeno istraživanje*, Batesov Model pri-

² Stričević, Ivanka: Pismenosti 21.stoljeća: Učenje i poučavanje u informacijskom okruženju

www.ffzg.unizg.hr/.../Stricevic,%20I.%20-%20Pismenosti%2021.stoljeca%20Ucenje...

³ Špiranje, Sonja; Banek Zorica, Mihaela: Informacijska pismenost: teorijski okviri i polazišta. Zavod za informacijske studije, Zagreb, 2008. str. 23.

*kupljanja bobica, Bruceov Relacijski model, model Eisenberga i Berkowitza Šest velikih vještina i SCONUL model*⁴.

Knjižnice koje imaju tradicionalno obrazovnu ulogu imaju zadaću educirati korisnike o informacijskoj pismenosti i stoga nastoje implementirati odgovarajući model informacijskog opismenjavanja u svoje usluge i programe. Posebnu pažnju na tom području trebaju usmjeriti prema djeci i mladim korisnicima, tzv. google generaciji, koji se smatraju poznavateljima svega što obuhvaća nove medije, ali istraživanja pokazuju da su im vještine informacijske pismenosti slabije razvijene, pa je to prostor koji knjižnicama pruža brojne mogućnosti u radu s mladim korisnicima. Rad dječjih knjižnica se temelji na UN-ovoj Konvenciji o pravima djeteta u kojoj između ostalog piše: "Dijete ima pravo na slobodu izražavanja. To pravo mora uključivati slobodu traženja, primanja i širenja informacija i ideja svake vrste, usmeno, pismeno ili tiskom, umjetničkim oblikom ili kojim drugim sredstvom prema izboru djeteta i bez obzira na granice."⁵ Pored omogućavanja slobodnog pristupa informacijama korisnike treba poučiti i kako uspješno manipulirati pronađenim informacijama radi osobnog razvoja.

Prema modelu BIG 6⁶ – šest velikih vještina za traženje informacija i rješavanje problema autora Eisenberga i Berkowitza, (1988.) Dječji odjel Narodne knjižnice "Petar Preradović" Bjelovar pokrenuo je mrežnu stranicu pod nazivom **6/3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja**

⁴ Isto. Str. 80

⁵ Konvencija UN-a o pravima djeteta. Pravobranitelj za djecu, Zagreb, 2011. Članak 13. str. 13.

⁶ <http://www.big6.com/>

kao dio svoje web usluge. Radi se ustvari o dva modela, za starije učenike je model *6 veličanstvenih koraka do informacija i znanja*, a za mlađe pojednostavljen model – *3 veličanstvena koraka do informacija i znanja*. Sadržaj za stranicu napravile su dječje knjižničarke Branka Mikačević i Vjeruška Štivić, a web stranicu je izradila Lucija Miškić, također knjižničarka, koristeći besplatnu wordpressovu platformu.

Slika 2. Naslovna stranica web stranice *6/3 veličanstvenih koraka do informacija i znanja*

6/3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja na praktičan način sjedinjuje tehnologije i smisleno učenje. Uz pomoć njega djeca razvijaju informacijske i tehnološke vještine kako bi učinkovitije učili, poboljšali školski uspjeh i unaprijedili svoj život. Model je prilagođen hrvatskim uvjetima i učenicima.

Za izradu web stranice koristila se wordpressova platforma koja nudi gotova rješenja što znači da za izradu web stranice u wordpressu nisu potrebna znanja programera što znatno pojeftinjuje izradu stranice. Ostale pogodnosti Wordpressa su:

- Open Source projekt – što znači da se može slobodno koristiti za bilo što bez plaćanja ikakve licence. Pozitivno je i to što još tisuće ljudi rade na njemu, pa se objavljuju tutorijali koji su od velike koristi kod izrade stranice.
- Content management system – sustav za upravljanje sadržajem koji dopušta puno mogućnosti i kreativnosti jer nudi brojne dodatke, widgete i teme koje se mogu dodati na stranicu. WordPress je limitiran samo maštom onoga koji izrađuje stranicu.

Za pokretanje Web servera na računalu korišten je **WampServer**, te **Adobe Dreamweaver** – profesionalni softver za izmjenu ili kreiranje web stranica.

6 VELIČANSTVNIH koraka do informacija i znanja je šest-korakovski model koji pomaže u rješavanju problemskih situacija, školskih zadataka i kod donošenja odluka uz pomoć pronađenih informacija, glavnim

čimbenicima informacijske pismenosti. Namijenjen je učenicima osnovne i srednje škole, a može biti koristan i ostalima kojima je potrebna pomoć u traženju informacija.

Osnovni koraci **6 Veličanstvenih koraka do informacija i znanja**:

1. Postavi pitanje!
2. Izradi strategiju!
3. Pronađi izvore!
4. Sakupi informacije!
5. Objedini informacije!
6. Provjeri rezultat!

<http://djecji.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/druga-razina-osnovno/>

Za učenike nižih razreda osnovne škole razrađen je model **3 VELIČANSTVENA koraka do informacija i znanja** koji se sastoji od tri koraka s predloženim strategijama traženja informacija i stjecanja znanja pojednostavljeno tako da mlađim učenicima bude razumljivo. U okviru ovoga modela informacijsko opismenjivanje se provodi vježbanjem i primjenom predviđenih koraka, čime se razvija sustavno informacijsko ponašanje.

3 Veličanstvena koraka do informacija i znanja obuhvaća ove korake:

- 1. Planiraj!**
- 2. Učini!**
- 3. Pregledaj!**

<http://djecji.knjiznica-bjelovar.hr/index.php/3-velicanstvena-koraka-do-informacija-i-znanja/>

Svaki od navedenih osnovnih koraka razrađen je u dubinu, pa korisnik, ovisno o predznanju i interesu može proširivati svoje istraživanje i učenje o mogućnostima pretraživanja informacija s primjerima koji pokazuju na temelju izmišljenog zadatka kako bi trebalo u praksi provesti određeni korak.

Na stranici se još nalazi dodatan sadržaj kao što su upute kako napraviti neki oblik rada npr. esej, referat, prezentaciju, plakat i sl., zatim PPT prezentacija *Kako naučiti učiti*, korisni tekstovi *Kako prepoznati istinitost informacija koje ste pronašli na internetu* i *Kako učinkovito čitati tekstove*, *Mali pojmovnik informacijske pismenosti*, te osnovne informacije o stalnim programima Dječjeg odjela Narodne knjižnice “Petar Preradović” Bjelovar namijenjene osnovnoškolcima, kojima se razvija pismenost, potiče čitanje i korištenje knjižnice kao dio cjelovitog kulturnog razvoja mlade osobe.

Stranica 6/3 *VELIČANSTVENA KORAKA DO INFORMACIJA I ZNANJA* koristi i za individualnu i grupnu poduku o informacijskoj pismenosti u prostoru knjižnice te je dio stalne usluge i programa Dječjeg odjela Narodne knjižnice “Petar Preradović” Bjelovar.

Potražite nas na web adresi: <http://djecji.knjiznica-bjelovar.hr/> ili ukucajte u Google tražilicu **6 VELIČANSTVENIH koraka do informacija i znanja** i naći ćete se na pravom mjestu!

